

LIETUVOS RESPUBLIKOS VALSTYBĖS KONTROLĖ

VALSTYBINIO AUDITO ATASKAITA AR UŽTIKRINAMAS ŽUVŲ IŠTEKLIŲ ATKŪRIMAS IR APSAUGA VIDAUS VANDENYSE?

2012 m. birželio 29 d. Nr. VA-P-60-9-8
Vilnius

Auditas atliktas, vykdant 2011-08-01 pavedimą Nr. P-60-9
Auditą atliko valstybinių auditorių grupė:
Laimutė Virbickienė (grupės vadovė)
Juozas Sedleckas
Viktoras Čižauskas

Auditas pradėtas 2011-08-01
Auditas baigtas 2012-06-29

Su valstybinio audito ataskaita galima susipažinti
Valstybės kontrolės interneto puslapyje
adresu www.vkontrole.lt

SANTRAUKA

Žuvų populiacijų ir bendrijų struktūra bei sudėtis tiesiogiai susijusi su upių, ežerų ekologine būkle. Poveikį žuvų ištekliams daro verslinė žvejyba, didelis skaičius žvejų mėgėjų bei žuviliesiai paukščiai – didieji kormoranai, kurie, mokslininkų vertinimu, kasmet sulesa per 500 tonų žuvų. Todėl svarbu, kad žuvų išteklių atkūrimas ir apsauga būtų vykdomi racionaliai ir subalansuotai.

Vertindami žuvų išteklių atkūrimo darbus vidaus vandens telkiniuose nustatėme, kad šiuos darbus atliekant racionaliau, galima būtų įveisti daugiau vandens telkinių ir surinkti daugiau lėšų Aplinkos apsaugos programai.

Žvejybos kontrolė vidaus vandens telkiniuose yra viena opiausių sričių žuvininkystės sistemoje. Dėl žmoniškųjų išteklių trūkumo Gyvosios gamtos apsaugos inspekcijos pareigūnai ne visuomet gali operatyviai reaguoti į daromus aplinkos apsaugos pažeidimus. Aktuali problema, kurią nuolatos pažymi ir vandens telkinius tyrinėjantys mokslininkai – tai prekyba tinkliniais žvejybos įrankiais. Asmenims, kurie neužsiima versline žūkle, galimybė lengvai įsigyti tinklinį žvejybos įrankį padidina tikimybę, kad žuvų ištekliams bus padaryta žala.

Atlikto audito tikslas – įvertinti, ar žuvų išteklių atkūrimas ir apsauga vidaus vandenyse vykdoma racionaliai:

- ar racionalus žuvų išteklių atkūrimas?
- kaip užtikrinama žuvų išteklių apsauga?

Audito išvados suformuluotos išanalizavus 2008–2011 m. žuvų išteklių atkūrimą 170-yje valstybinių vandens telkinių, į kuriuos neišduoti leidimai naudoti žvejybos plotą, taip pat regionų aplinkos apsaugos departamentų vykdytą žuvų išteklių ir vandens telkinių apsaugos kontrolę.

Atlikdami auditą laikėmės nuostatos, kad audituojamieji ir kiti subjektai pateikė išsamią ir objektyvią informaciją, o dokumentų kopijos atitinka originalus.

Rekomendacijų įgyvendinimo planas pateiktas [2 priede](#).

Audito apimtis ir metodai pateikti ataskaitos [3 priede](#).

Išvados

1. Žuvų išteklių atkūrimas vidaus vandenyse nepakankamai racionalus, todėl neužtikrinamas darnus vidaus vandens telkinių ekosistemų funkcionavimas:
 - 1.1. Valstybiniai žuvų įveisimo planai rengiami ir tvirtinami kiekvienais metais, neatsižvelgiant į vandens telkinių tvarkymo tipinius planus ir mokslininkų rekomendacijas, į ankstesniais metais atliktus žuvų įveisimo darbus, ir neturint duomenų apie žuvų išteklių būklę vandens telkiniuose (1 dalis, 8–9 psl.).

- 1.2. Vandens telkiniai, įveisiami ne visais atvejais atsižvelgiant į juose vykdomą veiklą – vandens telkiniai, kuriuose organizuota mėgėjiška žūklė, buvo įveisiami verslinėmis arba licencinėmis normomis, o vandens telkiniai, kuriuose organizuota verslinė žūklė – mėgėjiškomis normomis (1 dalis, 9–13 psl.).
2. Regionų aplinkos apsaugos departamentų (Alytaus ir Utenos) Gyvosios gamtos apsaugos inspekcijų pareigūnai dėl žmogiškųjų išteklių trūkumo ne visuomet gali operatyviai reaguoti į aplinkos apsaugos pažeidimus, todėl daroma žala žuvų ištekliams (2 dalis, 18–21 psl.).
3. Verslinės žvejybos įrankių pardavimas nekontroliuojamas, todėl apsunkinamas regionų aplinkos apsaugos departamentų žuvų išteklių naudojimo, atkūrimo ir apsaugos kontrolės funkcijos vykdymas (2 dalis, 23–25 psl.).

Rekomendacijos

Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministerijai:

1. Siekiant racionalaus ir subalansuoto žuvų išteklių naudojimo ir atkūrimo vidaus vandens telkiniuose:

- užtikrinti, kad sudarant valstybinius žuvų įveisimo planus būtų atsižvelgiama į vandens telkinių tvarkymo tipinius planus, mokslininkų rekomendacijas, žuvų ir vėžių įveisimo minimalių normų sąrašą;
- nustatyti prioritetus ir / ar kriterijus, kuriais vadovaujantis vandens telkiniai būtų įtraukiami į valstybinį žuvų įveisimo planą (1 išvada).

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerijai:

2. Siekiant apsaugoti žuvų išteklius:

- numatyti priemones žuvų išteklių apsaugos kontrolei stiprinti (2 išvada);
- numatyti apribojimus prekybai tinkliniais žvejybos įrankiais (3 išvada).